

MIESTO POCHOVANÝCH TAJOMSTIEV

SANATÓRIUM

IKAR

SARAH PEARSE

SARAH PEARSE

SANATÓRIUM

Preložila Adriena Richterová

IKAR

Sarah Pearse
THE SANATORIUM

Copyright © Sarah Pearse Ltd 2020
Translation © 2022 by Adriena Richterová
Jacket design © Ervin Serrano
Jacket images © (outside) *building*, David Clapp /
Getty Images; *snowy mountains*,
Buena Vista Images / Getty Images; *frost*, Shutterstock
Slovak edition © 2022 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8036-6

Mojej rodine

On nous apprend à vivre quand la vie est passée.

(„Učia nás žiť, keď už je život minulosťou.“)

Michel de Montaigne

„Mal som rád obmedzenia. Poskytujú mi útechu.“

Joseph Dirand

ÚVOD

Január 2015

Na zemi ležali rozhádzané medicínske pomôcky – zhrdzavené chirurgické nástroje, rozbité fľaše, poháre, doškriabané operadlo zo starého invalidného vozíka. O stenu bol opretý roztrhaný matrac posiaty škvrnami žlčovej farby.

Daniel Lemaitre tuho zovrel držadlo kufrika. Náhle ho premohol odpor. Akoby čas obral túto budovu o dušu a nechal v nej len akúsi chorobnú hnilobu.

Rýchlo kráčal po vydláždenej chodbe, ozvena jeho krokov sa rozliehala všade navôkol.

Dívaj sa stále na dvere. Neobzeraj sa.

Rozbité a pokazené predmety – každý akoby rozprával svoj príbeh – však priťahovali jeho pohľad. Nemusel si ktovieako namáhať fantáziu, aby si predstavil ľudí, ktorí tu strávili istý čas a doslova si tu išli vykašľať plúca.

Niekedy mal dojem, že dokonca podľa pachu cíti, na čo slúžilo toto miesto – ešte vždy tu visela vo vzduchu ostrá, kyslá pachuť chemikálií zo starých operačných sál.

Daniel sa v polovici chodby zarazil a zastal.

Nejaký pohyb v tej miestnosti oproti, niečo ako tmavá, neurčitá škvrna. Zovrelo mu žalúdok. Stál ako vrastený do zeme, len očami blúdil po miestnosti plnej tieňov – hromada papierov rozhádzaných po dlážke, pokrútené trubice z dýchacieho prístroja, zlomený rám postele a z neho voľne visiace ošúchané zábrany.

Od napätia mu strpila pokožka, ale nič sa nestalo. V budove bolo ticho, všade vládol pokoj.

Stažka vydýchol a kráčaľ ďalej.

Nebud' hlúpy, vravel si v duchu. Si unavený. Už je toho priveľa – málo spíš a skoro ráno vstávaš.

Daniel zastal pri vchode a otvoril dvere. Zlostne zavýjajúci vietor sa do nich zaprel a tlačil ich späť do zárubne. Vyšiel, a hoci ho oslepila ľadová sprška snehových vločiek, ulavilo sa mu, že je vonku.

Sanatórium ho znervózňovalo. Aj keď vedel, ako ho prero-bia – veď nakreslil všetky dvere, obloky aj vypínače v novom hoteli –, nemohol si pomôcť, stále sa mu vynárala minulosť budovy a to, na čo kedysi slúžila.

Ani zvonka nevyzerá o nič lepšie, pomyslel si a zdvihol hlavu. Na prísnych obdĺžnikových múroch sa držali ostrovčeky snehu. Rozpadávajúce sa zanedbané balkóny a balustrády, dlhá veranda, to všetko sa drobilo a hnilo. Len pár oblokov sa zachovalo v pôvodnom stave, ostatné boli väčšinou zadbenné škaredými drevotriekovými doskami a špatili fasádu.

Daniel to v duchu porovnal so svojím domom pri jazere vo Vevey. Moderný masívny dizajn takmer celý zo skla umožňuje vyniknúť panoramatickému výhľadu na vodu. Na streche je umiestnená terasa a dolu pri vode malé prístavisko.

To všetko navrhol on sám.

Pri tej predstave sa mu vynorila tvár jeho ženy Jo. Práve prišla domov z práce, v hlave jej ešte víria firemné výdavky na reklamu a inštrukcie podriadeným, no zároveň už naháňa deti, aby si sadli k úlohám.

Daniel si ju predstavil, ako v kuchyni pripravuje večeru – len niečo jednoduché, cestoviny, narýchlo orestovaná ryba –, prameň gaštanových vlasov jej sklzol do tváre, keď čosi rýchlo krája na doske. V domácich prácach ani jeden z nich ktovieako nevyňikal.

No bol to len krátky záblesk, čo mu preletel hlavou. Kráčal cez parkovisko k autu, a keď si uvedomil, že ho čaká spiatočná cesta, trochu ho striaslo a strípól.

Budova sanatória sa nachádzala na odlahlom mieste vysoko v horách a aj za dobrého počasia nebolo jednoduché dostať sa k nej. Bol to zámer umiestniť pacientov s tuberkulózou čo najďalej od miest plných smogu a zároveň ich izolovať od ostatného obyvateľstva.

To však znamenalo, že do tohto zastrčeného kúta viedla cesta cez hlboký borovicový les, plná serpentín a horšia ako nočná mora. Už dopoludnia, keď šiel nahor, sotva dovidel na pár metrov pred seba. Snehové vločky mu šlahali na predné sklo ako drobné biele šípky.

Už takmer pri aute zavadiť nohou o čosi napoly zaviate snehom – potrhane zvyšky akéhosi plagátu s kostrbatými, napoly rozmazanými červenými písmenami.

NON AUX TRAVAUX!! ZASTAVTE STAVEBNÉ PRÁCE!!

Daniel naň nazlostene dupol. Protestujúci tu boli minulý týždeň. Nazbieralo sa ich viac ako päťdesiat, vykrikovali, nádávky lietali vzduchom, mávali mu pred nosom kriklavými plagátmi. Dokonca si to nahrávali na mobily a neskôr zavesili na sociálne siete.

Bola to len ďalšia z nekonečných bitiek, čo museli vybojovať, aby dovedli tento projekt do úspešného konca. Domáci síce tvrdili, že miestny rozvoj vítajú a aj s ním spojené zisky z turizmu, no keď sa reč zvrtila na prestavbu sanatória, zľakli sa.

Daniel poznal dôvod. Ľudia nemajú radi víťazov.

To mu raz povedal jeho otec a je to pravda. Na začiatku boli miestni obyvatelia pyšní, že sa ide niečo diať, a odsúhlasili mu menšie stavby – nákupné stredisko v Sione, bytový dom v Sierre s výhľadom na Rhône. No odrazu mali pocit, že mu dovolili priveľa. Takú veľkú porciu úspechu, že sa stal slávnym.

Podľa Daniela domáci usúdili, že svoj diel koláča už dostal a teraz sa pažravo driape, aby získal ešte viac. Chlapík

v Kristových rokoch a aha, ako mu prekvitá biznis – má kancelárie v Sione, Lausanne, Ženeve. A plánuje otvoriť ďalšiu v Zürichu.

To isté zažil aj rovnako úspešný developer Lucas, Danielov kamarát od školských čias. V tridsiatich piatich rokoch už vlastnil tri veľké hotely.

Ľudia boli na nich našťvaní, nedopriali im úspech.

A tento projekt bol posledným klincom do rakvy. Dali im to riadne vyžrať – online trollovia, maily, kopa listov. Námietky proti plánovanému projektu.

Ako prvý prišiel na rad Daniel. Na miestnych blogoch a sociálnych sieťach začali obiehať klebety, že sa mu v biznise nedarí. Potom si zobrali do parády Lucasa. Podobné, celkom ľahko vyvrátiteľné historky, no jedna Daniela zarazila.

Trápila ho viac, než si bol ochotný pripustiť.

Pomínalo sa podplácanie. Korupcia.

Daniel to chcel prebrať s Lucasom, ale ten z rozhovoru šikovne vycúval. Myšlienka ho však zhrýzala, dráždila podobne ako všeličo iné v tomto projekte, no snažil sa na to nemyslieť. Nesmie si to všímať, dôležité je sústrediť sa na konečný výsledok. Tento hotel jednoznačne potvrdí jeho dobré meno v brandži. Lucasovo nasadenie a dôraz na detail vyprovokovali Daniela do veľkolepého ambiciózneho dizajnu, o ktorom by inak ani nesníval.

Daniel zastal pri aute. Na prednom skle ležala hrubá vrstva čerstvého snehu, priveľa roboty pre stierače. Musí ju zoškrabať.

Rukou zalovil vo vrecku, že vytiahne kľúč, a vtom čosi upútalo jeho pozornosť.

Náramok... ležal vedľa predného kolesa.

Sklonil sa a zdvihol ho. Tenký, vyrobený z medi. Daniel ho prevracal medzi prstami. Na vnútornej strane si všimol vyrytý rad čísel... nejaký dátum?

Zamračil sa. Určite patrí niekomu, kto tu dnes bol... V opačnom prípade by ležal pod kopou snehu.

Ale čo robil niekto tak blízko pri jeho aute?

Pred očami sa mu míhol obraz protestujúcich, ich nahnevané, šklabiace sa tváre.

Žeby niekto z nich?

Daniel sa dlho, zhlboka nadýchol, no keď si vsunul náramok do vrečka, kútikom oka čosi zaregistroval.

Nejaký pohyb za kopou snehu, natlačenou na múr parkoviska.

Akúsi neurčitú siluetu.

Dlane zvierajúce kľúčenkú mu zvlhli. Silno stisol automatický otvárač dverí, keď však zdvihol hlavu, od prekvapenia strýpol. V priestore medzi ním a autom stála nejaká postava.

Daniel vytreštil oči, chvíľu stál neschopný pohybu a jeho myseľ sa horúčkovo usilovala spracovať pohľad, čo sa mu naskytol. Ako je možné, že si toho približujúceho sa človeka vôbec nevšimol?

Postava oproti nemu bola celá v čiernom. Tvár mala čímsi zakrytú.

Vyzeralo to ako plynová maska. Rovnaký tvar, iba vpredu namiesto filtra bola hrubá gumená hadica spájajúca ústa s nosom. Postava prestúpila z jednej nohy na druhú a čierna harmoniková hadica sa zachvela.

Bol to príšerný pohľad. Priam monštruózny. Prízrak, čo sa vynoril z najtemnejšej hĺbky nevedomia.

Premýšľaj, nabádal sa Daniel, *premýšľaj*. V hlave horúčkovo zvažoval jednu možnosť za druhou. Čo ak je to iba nevinný, neškodný žart, len niekto z protestujúcich ho chce vystrašiť.

Vtom postava pristúpila o krok bližšie. Presný, vyrátaný pohyb.

Daniel vnímal len obludne zväčšené obrysy čiernej masky prilapenej na tvári a harmonikové články hadice. Vtom začul dychčanie – z masky vychádzal čudný zvuk. Mľaskavo vlhký výdych.

Cítil, ako mu srdce búši o rebrá.

„Čo to má byť?“ vyhrkol roztraseným hlasom, z ktorého bolo poznať strach, no aj tak sa usiloval zachovať pokoj. „Kto ste? O čo vám ide?“ Po tvári sa mu skotúlala kvapka. Roztopená snehová vločka z rozhorúčeného líca alebo kropaj potu? Netušil.

Podme, povzbudzoval sa. Vzchop sa. To je len nejaký šlahnutý kretén, čo sa tu motá.

Obíd' ho a nastúp do auta.

Vtom, až z tohto uhla, si všimol ďalšie auto, ktoré tam nestálo, keď prišiel. Čierna dodávka. Nissan.

No tak, Daniel. Hýb sa.

Lenže ostal ako primrazený. Telo odmietalo poslúchnuť. Iba tam stál a načúval čudnému dychčaniu vychádzajúcemu spod masky. Už bolo hlasnejšie, ten človek dýchal rýchlejšie a čoraz namáhavejšie.

Najprv mäkký mlaskavý zvuk a po ňom vysoký, prenikavý piskot.

A stále dookola.

Postava sa naklonila k nemu, niečo zvierala v ruke. Nôž? Daniel si nebol istý. V hrubých gumových rukaviciach nebolo ten predmet takmer vôbec vidieť.

Hýb sa, pohni kostrou!

Pohol sa vpred, urobil jeden krok, potom ďalšie dva, ale strach mu celkom ochromil telo. V snehu zakopol a pravá noha sa mu pokĺzla.

Keď sa vystrel, bolo už neskoro. Ruka v gumovej rukavici mu prikryla ústa. Danielovi udrela do nosa zatuchnutá pleseň rukavice, ale aj masky – zvláštny puch zhorenej gummy s prímiesou ešte niečoho iného.

Niečoho známeho.

Kým si to jeho mozog spojil, pocítil bodnutie v stehne. Iba jedno a nasledovala ostrá bolesť. Myšlienky sa mu rozleteli ako roj včiel a myseľ sa ponorila do ticha.

Do ticha, ktoré sa o pár sekúnd rozplynulo do ničoty.

***Tlačová správa – neuverejniť pred polnocou,
5. marec 2018***

Le Sommet
Hauts de Plumachit
Crans Montana 3963
Valais, Švajčiarsko

**OTVORENIE 5-HVIEZDIČKOVÉHO HOTELA
VO ŠVAJČIARSKOM LYŽIARSKOM STREDISKU
CRANS MONTANA**

Le Sommet sa nachádza vysoko vo švajčiarskych Alpách na slnečnej planine nad Crans Montanou. Otcom tejto myšlienky je švajčiarsky developer Lucas Caron.

Po ôsmich rokoch rozsiahleho plánovania a prestavby je jedno z najstarších sanatórií v meste pripravené na opätovné otvorenie – ako luxusný hotel.

Hlavnú budovu koncom 19. storočia projektoval Caronov prastarý otec Pierre. Vo svete bola známa ako vychýrené zariadenie na liečbu tuberkulózy. Po vynájdení antibiotík bolo potrebné aktivity zariadenia diverzifikovať.

V roku 1942 budova sanatória získala medzinárodné uznanie za inovatívnu architektúru a jej autorovi Pierrovi Caronovi posmrtno udelili Cenu švajčiarskeho umeleckého zväzu.

Jeden z členov poroty opísal kombináciu jej čistých línií s veľkými panoramatickými oblokmi, plochú strechu a strohé geometrické tvary ako „priekopnícky čin s cieľavedomým zámerom naplniť nemocničnú funkciu budovy, no zároveň plynulo prepojiť jej interiér s okolitou krajinou“.

„Nadišiel čas, aby sme tejto budove vdýchli nový život,“ povedal Lucas Caron. „Verili sme si, že naša vízia je správna a vytvoríme citlivo zrekonštruovaný hotel, ktorý bude poctou jeho bohatej minulosti.“

Pod vedením švajčiarskej architektonickej firmy Lemaitre SA vznikol tím, ktorého cieľom bolo zrekonštruovať budovu a zároveň ju pretvoriť na kultúrno-spoločenské centrum s najmodernejším wellnessom.

Na citlivo zrenovovanom hoteli Le Sommet je pozoruhodné inovatívne použitie prírodných lokálnych materiálov – dreva, bridlice a kameňa. Elegantný, moderný interiér hotela je nielen reflexiou vonkajšieho monumentálneho priestoru, ale aj minulosti tejto budovy s cieľom vytvoriť nový naratív.

To potvrdzujú aj slová Philippa Volkema, výkonného riaditeľa Valais Tourism: „Niet pochyb, že hotel sa stane drahokamom v korune miesta, ktoré je už teraz jedným z najúžasnejších zimných stredísk na svete.“

Pre tlačové informácie kontaktujte, prosím, Lemans PR, Lausanne.

Pre iné informácie/rezervácie navštívte www.lesommet-cransmontana.ch.

1

Január 2020 *Prvý deň*

Pozemná lanovka vyrazila z údolného mestečka Sierre a kopírujúc takmer perfektnú vertikálnu líniu horského úbočia štverala sa na planinu Crans Montany.

Na trase dlhej štyri kilometre krájala vinohrady zapadnuté snehom, prechádzala cez mestečka Venthône, Chermignon, Mollens, Randogne, Bluche a stačilo jej dvanásť minút, aby vysadila pasažierov na kopci o deväťsto metrov vyššie.

Mimo špičky lanovka zvyčajne premávala napoly prázdna. Väčšina návštevníkov sa vyviezla hore buď autom, alebo autobusom. Ale dnes pre hustú premávku a takmer nehybne stojace rady áut na cestách ju ľudia zaplnili do posledného miestečka.

Elin Warnerová stála v ľavom rohu preplneného vozňa a snažila sa vstrebať všetko vôkol seba – tučné snehové vločky nalepené na oblokoch, dlážku s kopami batožiny pokrytú snehovou plačkanicou, štíhlych tínedžerov strkajúcich sa do dvier.

Stála tam vystretá ako svieca. Už zabudla, že decká v tomto veku sú sebecké, že si okrem seba nikoho nevšímajú.

Ktosi jej zavadil premočeným rukávom o líce. Do nosa jej udrel vlhký puch cigariet, vyprázaného jedla a pižmovo-citrusový závan lacnej vody po holení. Nasledovalo hrdelné zakašľanie a po ňom... smiech.

Do vozňa sa vopchala skupinka hlasno debatujúcich mladíkov s napchatými športovými batohmi *North Face* na pleciach. Rodinu, ktorá stála vedľa Elin, zatlačili o hodný kus dovnútra a pritisli rovno na ňu. Pocítila tlak cudzej ruky na svojej a na krku horúci dych zaváňajúci pivom.

Premkla ju panika. Srdce jej cválalo opreteky, búšilo o hrudný kôš.

Kedy sa to skončí?

Od Haylerovho prípadu už uplynul rok, no stále jej neschádzal z mysle, ešte vždy ju prenasledovali nočné mory. Prebúdza sa uprostred noci, vankúš aj prikrývka zvlhnuté od potu, a v hlave sa jej odvíjal živý sen – čiási ruka jej zvierá krk, vlhké steny nad hlavou postupne prerastajú jedna do druhej a napokon sa celkom zatvoria.

A potom už nič, len prúd slanej vody – tlačí sa jej do úst, do nosa...

Ovládaj sa, prikázala si v duchu a sústredila sa na stenu lanovky pokreslenú grafitmi.

Nesmieš sa tomu poddať.

Oči jej tancovali po vlnovke písmen načarbaných na kove:

Michel 2010

BISOUS XXX

HELENE & RIC 2016

Sledovala linku slov až po oblok a vtom sa zarazila. V skle zbadala svoj odraz... ten pohľad ju zaboľel. Je chudá. Pri veľmi chudá.

Vyzerala, akoby z nej niekto vydlabal celé vnútro, vyrezal jej z tela všetko mäkké. Lícne kosti pripomínali ostrú čepel noža, trochu šikmé modrosivé oči boli väčšie a omnoho výraznejšie. Ani strapatá štica blond vlasov, ani škvrna okolo jazyky na hornej pere nedodávali jej tvári mäkkší výraz.

Od matkinej smrti nepretržite trénuje. Beh na desať kilometrov. Pilates. Posilňovanie s činkami. Bicyklovanie na

pobrežnej ceste medzi Torquay a Exeterom v silnom vetre a daždi.

Áno, je to priveľa, ale jednoducho sa nevie zastaviť, hoci si uvedomuje, že by mala. Nič viac jej nezostalo – bol to jediný spôsob, ako odohnať predstavy, čo sa jej rojili v hlave.

Elin sa obzrela. Na chrbte jej vyrazil pot. Pri pohľade na Willa sa sústredila na jeho tvár, na dôverne známy tieň strniska na brade, na neposlušný chumáč orieškovohnedých vlasov. „Will, je mi teplo...“

Črty tváre sa mu zošúverili. V úzkostlivej grimase zazrela náznak budúcich vrások – náhle rozvinutý vejárik okolo očí a jemné línie na čele.

„Prišlo ti zle?“

Elin kývla hlavou. Cítila, ako ju slzy pichajú v očiach. „Je mi nanič.“

Will stíšil hlas. „Pre toto tu alebo pre...“

Vedela presne, čo chcel povedať: *Isaaca*. Oboje. Tie dve veci – on aj panický atak – sa prepletali, boli navzájom prepojené.

„Neviem,“ odvetila priškrteným hlasom. „Robím, čo môžem aby som sa s tým vyrovnala, veď vieš, to pozvanie prišlo ako blesk z jasného neba. Možno som sa zle rozhodla. Mala som si to lepšie premyslieť alebo mu aspoň zavolať, než sme to potvrdili.“

„Nikdy nie je neskoro. Ešte vždy sa môžeme vrátiť. Poviem mu, že som nedostal voľno v práci.“ Will sa povzbudivo usmial a ukazovák si posunul okuliare ku koreňu nosa. „Asi by to bola naša najkratšia dovolenka, ale čo už.“

Elin sa prinútila opätovať mu úsmev, v porovnaní s minulosťou už pri tom cítila len drobné zničujúce bodnutie. Ako ľahko sa prispôbil tomu novému *normálu*.

Keď sa zoznámili, všetko bolo iné. Vtedy sa cítila na vrchole síl – aspoň tak to vnímala s odstupom času. Vtedy tri-diatnička dosiahla vo svojom živote maximum.

Práve si kúpila svoj prvý byt na najvyššom poschodí starej

viktoriánskej vily kúsok od pláže. Malý, ale s vysokými stropmi a s výhľadom na úzky výrez mora.

V práci sa jej darilo – povýšili ju na detektívku seržantku, prideliť jej veľký, naozaj dôležitý prípad – a mame veľmi dobre zabrala prvá dávka chemoterapie. Zdalo sa jej, že aj žiaľ za Samom zvláda už podstatne lepšie, ale teraz...

Jej život splasol ako bublina a zošúveril sa na čosi, čo by si pred pár rokmi vôbec nevedela predstaviť.

Dvere sa zatvárali, ich sklené krídla sa pomaly kĺzali k sebe.

Pozemná lanovka sa s myknutím pohla nahor a vzdalujúc sa od stanice naberala rýchlosť.

Elin zatvorila oči, no tým to všetko ešte zhoršila. Každý zvuk, každé chvenie sa pod jej zatvorenými viečkami znásobilo.

Znova ich otvorila a sledovala krajinu uháňajúcu za oblokom – rozmazané pásy vinohradov zaviatych snehom, horské chaty, malé obchodíky.

Zakrútila sa jej hlava. „Musím vystúpiť.“

„Čože?“ Will sa obrátil k nej. Hoci sa snažil zamaskovať znechutenie, Elin ho postrehla.

„Musím vystúpiť.“

Lanovka vošla do tunela. Pohltila ich tma sprevádzaná prekvapeným zapišťaním nejakej ženy.

Elin sa pomaly, opatrne nadýchla, no cítila, že sa to blíži – ten pocit približujúcej sa skazy. Odrazu sa jej zdalo, že krv v žilách jej zlepkavela, no súčasne sa valila do celého tela.

Znova sa niekoľkokrát nadýchla. Pomalšie, krotila sama seba. *Na štyri nadýchnuť, zadržať dych a na sedem vydýchnuť.*

Nezabralo to. Zovrelo jej hrdlo, dýchala plytšie a rýchlejšie. Plúca bojovali, zúfalo sa snažili nasáť kyslík.

„Inhalátor,“ začula Willov nástoživý hlas. „Kde ho máš?“

Zašmátrala vo vrecku, vytiahla ho a stlačila. *Dobre.* Ešte raz stlačila piestik a prúd liečivej substancie, ktorú si strekla do hrdla, pristál na priedušnici.

O chvíľu už dýchala normálne.

No sotva sa jej vyjasnilo v hlave, znova sa jej vynorili dve tváre.

Jej bratia. Isaac. Sam.

Tie obrazy jej naskakovali stále dookola.

Ich mäkké detské tváre, líca posiate pehami. Dva páry rovnakých modrých očí, posadených ďaleko od seba – tie Isaacove sú chladné, ich priamy pohľad vyvoláva nervozitu, Samove sršia energiou, je v nich iskra, ktorá ľudí zaujme.

Elin zažmurkala, no ani to nepomohlo. Musela myslieť na chvíľu, keď videla tie oči posledný raz – prázdne, bez života, bez iskry... vyhasnuté.

Znova sa zadívala do obloka, ale obrazov z minulosti sa nezbavila. Isaac, ten jeho dobre známy úškrn, usmieva sa na ňu. Zdvíha ruky, ale skrčené prsty má zakrvavené.

Elin sa k nemu nakloní, ale nedosiahne naňho. Nikdy sa jej to nepodarí.